

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 340 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
nedejska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
10 p. peti vrsta
malih oglasov po 150
in 20. večji oglas
nad 45 mm v širini
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. pr. večim og.
naročnik popust
Izide ob 2. junijah
razen pondelka in
četrta po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6 III
Rokopisi se ne vračajo, neizbrana
pisma se ne sprejemajo. Uredništvo
telefon št. 2050, upravitelstvo št. 2328

Političen list za slovenski narod

Upravo je v Kopitarjevi ulici št. 6 - Lekovni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.347
za inostrane, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Cerkvena država

Časopisje že dolgo časa poroča o obnovitvi cerkvene države. Med Vatikanom in Kvirinalom se vrše pogajanja, kako popraviti Cerkvi storjeno krivico, ki se ji je zgodila 20. septembra 1870, ko so čete italijanske vlade vzele Rim in uničile tisočletno politično samostojnost poveljarja katol. cerkve.

Obnovitev cerkvene države je za ves krščanski svet zadeva največje važnosti. Poglavar Cerkve, ki družu okrog sebe milijone vseh narodov in jezikov, mora biti vsem tem narodom in ljudstvom — enak! To pa more biti le, če je popolnoma neodvisen v vseh svojih sklepih in dejanjih od vsake druge sile sveta. Ne gre tu, kar nasprotniki katoliške Cerkve tako radi poudarjajo, za pridobivanje posvetne oblasti in za svetno vladarstvo samo. Gre marveč za to, da more Cerkev po svojem vrhovnem poglavarju vedno in povsod nastopati kot nepristranska in nad vsemi posvetnimi stvarmi stoječa učiteljica vseh narodov, vzgojiteljica in sodnica. Samostojna, suverena posvetna oblast je njeno sredstvo v izvrševanju njenega božjega poklica, ne pa njen smoter.

Že prvi postanki cerkvene države, politične samostojnosti Cerkve, ki segajo daleč nazaj v konstantinsko dobo, nam pričajo, da je tedanji krščanski svet hotel Cerkev neodvisno od vseh vplivov posvetnih vladarjev. Saj se je celo sam Konstantin Veliki, rimski cesar, umaknil v Bizanc ter prepustil Rim — Petrovemu nasledniku. In ko so se pozneje ustvarjale v Italiji nove države, so vsi posvetni knezi stolovali v Raveni ali Milanu — Rim so tudi ti prepuščali papežu. Če je grozila Italiji ali Rimu nevarnost, se ljudstvo za pomoč ni obračalo ne v Bizanc, ne v Milan, ne v Raveno, ampak v Rim. Papež je bila tista duhovna sila, h kateri se je ljudstvo zatekalo. Dejansko je bil papež suveren in neodvisen že takoj v prvi dobi svobodnega krščanstva. Posvetno imetje, darovano Cerkvi od pobožnih knezov in drugih moč, obstojelo v zemljiščih, pa se je smatralo za »patrimonium Petri — patrimonium pauperum — Dedna last sv. Petra — neodtujljiva last revežev. S tem premoženjem je Cerkev izvrševala čudovita socialna in kulturna dela po celotnem tedanjem krščanskem svetu. Zaključil pa je ta razvoj in Cerkvi formalno dal politično suverenost frankovski kralj Pipin, zavečajoč se kot krščanski vladar, da je Cerkev ravno tako last severa kakor juga in vzhoda. Mladi krščanski narodi severa so hoteli svobodno Cerkev in svobodnega papeža! In tej volji se je uklonil tudi vzhod.

Tako je Cerkev mogla vršiti svojo veličastno kulturno misijo, ki se ji danes divijo tudi nasprotniki Cerkve. Brez takega položaja rimskih papežev bi danes ne imeli zapadne kulture. Brez papeževe suverenosti bi ne bilo mogoče združiti krščanske Evrope v boju zoper od vzhoda prodirajočo nevarnost islama. Zapadno krščansko kulturo je ustvarila Cerkev, razširila in ohranila pa jo je politično neodvisna, suverena Cerkev!

Ko je svobodomiseln svet 18. in 19. stoletja mislil, da je dovolj prosvitljen in da papeštva in Cerkve ne potrebuje več, je padla 20. septembra 1870 Cerkvena država. Toda v teh dneh ponižanja in zapuščenosti od strani vseh svetnih vladarjev, je Cerkev po Leonu XIII. zopet vstala, duhovno še večja in sijajnejša. Svet pa ves zapleten v homatije socialnih in nacionalnih bojov, je začel uvidevati, da Cerkev ni ostanek starih tradicij, ampak vedno živ organizem, ki je sodobnemu svetu, polnemu boleznih, zmot in težav potreben bolj ko kdaj. Ta zavest je znova in prav posebno prišla do izraza ob času velike groze, ki jo je prinesla svetovna vojna.

Moderni svet se danes že zopet zaveda, da je Cerkev tisti vir, ki iz njega more privreti odrešenje trpečemu človeštvu. Ta Cerkev pa mora biti svobodna, ker ona je last vseh! Zato mora njen poglavar biti formalno in dejansko neodvisen, da bo oče vsem ljudstvom in narodom še vnaprej. Italija uvideva svojo zgodovinsko zmotu ter hoče popraviti greh svojih očetov. Vrniti hoče papežu njegovo suverenost.

Kako se bo to izvršilo, je vprašanje druge vrste. Cerkev bo znala in hotela braniti svoje pravice. Gotovo pa je, da vprašanje velikosti suverene ozemlja ni bistveno. Gre le za to, da ima Cerkev kos ozemlja, na katerem je papež suveren vladar, nikomur podložen, za vse delujoč.

V tem tiči važnost tega vprašanja.

Pred popolno preosnovo naše trgovinske politike

Nov obrtni red, ki bo olajšal slovenskim obrtnikom delovanje v vsej državi - Novi zakon o zbornicah Min. Mažuranič proti Savčičevi obrambni politiki - Pripravlja se zakon o zaščiti vlagateljev

Belgrad, 6. februarja. (Tel. »Slov.) Z veliko napetostjo pričakuje prihod trgovinskega ministra Mažuraniča iz Pariza, in sicer ne samo, da bi poročal o uspehih, ki jih je dosegel, ko se je razgovarjal s tujimi finančniki radi trgovinske pogodbe, ampak v prvi vrsti radi preosnove trgovinske politike. Dr. Mažuranič je sam v Parizu potrdil, da mu je izenačenje obrtnega reda ena izmed glavnih stvari. Interes za novi obrtni red je v resnici velik. Važen pa bo obrtni red za visoko razvito slovensko obrtništvo. Po novem enotnem obrtnem redu bi se olajšal prihod naših obrtnikov v ostale dele države. V Srbiji so morali doslej polagati ponovne izpite. Če bodo po novem zakonu napravili izpit kjerkoli, bo veljal povsod. Slovenskim obrtnikom bo konkurenca lahka, ker je znana njihova vestnost, perfektnost in strokovna izobrazba. Radi teh lastnosti jih povsod iščejo.

Novi zakon bo prinesel izenačenje pogojev za razvoj. Zaenkrat je negotovo, ali bo v novi zakon sprejet sistem koncesij ali svobode. Po vsem sodeč bodo imeli večino zagovorniki svobodnega sistema. Zanj govorijo tudi razmere v Srbiji, ker tam koncesija ne pomeni dovoljenja za izvrševanje obrti, ampak poseben olajšavo, ki je določena za posamezne obrti.

S pravnega stališča bo enotni zakon privedel do tega, da se bo vsaj vedelo, kako naj se z obrtniki v državi postopa.

Znamenita spomenica nadškofa dr. Bauerja

Za verski pouk v šolah, ker imajo starši in Cerkev pravico, da se njih otroci vzgajajo po katoliških načelih

Zagreb, 6. febr. (Tel. »Slov.) Danes je izšla poslanica zagrebskega nadškofa g. dr. Bauerja ob 50 letnici njegovega mašništva. V tej spomenici se presviti škof dr. Bauer dotika mnogih aktualnih verskih vprašanj, posebno se ozira na vprašanje verskega pouka v šolah. Zadnje dni javljajo nekateri činitelji, da bi bilo treba ukiniti verouk v srednjih šolah. Presviti pravi:

»Pojavili so se glasovi, ki nas silijo k opreznosti. Tako se javno naglašajo želja, da bi se verouk ukinil, da bi se duhovništvu prepovedalo poučevati v šolah, da bi se prepovedalo vsako versko nadzorstvo v šolah, z eno besedo, da se izroči šolski pouk izključno laikom, ali, kakor se to pravi, da se šola laizira. To je protizidarsko prizadevanje, ki je v nekaterih državah že rodilo težke posledice. To je izzvalo žalostne izkušnje in borbe katoličanov.

Po božjem in naravnem pravu pripadajo otroci roditeljem. Z ozirom na to imajo roditelji skrb in neposredno pravico, da odločajo, kako se bodo njihovi otroci vzgajali. Katoliška

Nadalje se pričakuje, da se bo minister Mažuranič kmalu odločil, kak sistem naj ima naše zbornice, da ne bo prišlo do osebnih sprememb v upravi, oziroma da se bodo mesta, ki se niso izvolila, enostavno »popolnila«, čemer smo že poročali. Važno je vprašanje skupnih ali stanovsko ločenih zbornic. Belgradski oziroma srbski industrijalci so v spomenici zagovarjali ločene TOI zbornice. Zoper to so prečanski kraji, ki smatrajo zbornice za kraljevo posebnost. Prevladuje mnenje, da bo ostalo pri starem in da novi zakon o zbornicah ne bo enoten, ampak kvečjemu okviren.

Tudi o spremembah kurza v trgovinski politiki se mnogo govori. Minister dr. Mažuranič je zoper Savčičevo izključno obrambno politiko. Savčiča pa v njegovi tezi zagovarjajo znani krogi. Ravno v Mažuraničevi odsotnosti se je Savčič pripravljal za svojo obrambo. Ker sta v nasprotju dva sistema, o katerih se v javnosti mnogo govori, se z velikim zanimanjem pričakuje, kaj se bo izvršilo.

Tudi preosnova ministrstev je pred durmi. Neobhodno je potreben statistični oddelek, da pripravi pregledno gospodarsko statistiko.

Izdeluje se zakon o zaščiti vlagateljev. Pripravljen je načrt za konferenco 18. februarja pri carinskem ravnateljstvu, ki bo obravnavala carinsko vprašanje v svobodnih carinskih skladiščih naših pristanišč.

cerkev, ki je od božjega Odrešenika dobila zapoved, da oznanja evangelij vsem narodom, se temu pozivu in pravici ne more odreči. Zato imajo katoliški roditelji in cerkev pravico zahtevati, da se njihovi otroci vzgajajo po katoliških načelih. Isto pravico priznavamo tudi pravoslavim in drugim, po ustavi prizanim veroizpovedanjem.

Napraviti javno državno šolo, obvezno za vse državljane, v to šolo pa uvesti brezverskega duha, to je najstrašnejše nasilje nad v tjo katoliških staršev. Katoliški starši! Vaša ljube n do otrok vas najbolje uči, kaj je otrokom koristno in kaj jim je nevarno. Vsakdanje izkušnje v Vašem rodbinskem življenju vam kažejo, kako sveta vera blagodejno deluje, in kako nevarno je za otroke, če se odtujijo sveti veri.

Zato, predragi verniki, če bi nastopila resna nevarnost, da bi se šole odtujile naravnemu poklicu, da namreč vaše otroke vzgajajo versko, vas bomo pozvali, da se z združenimi močmi upremo, da to nevarnost zavržemo.

uradniški zakon, ki govori o nastavljanju ter premeščanju in vpokojevanju državnih uradnikov. Zakon določa, da se vršijo spremembe v soglasju s predsednikom ministrskega sveta. Mislilo se je, da zadostuje, če pride ta formula v dekret. Praksa je pokazala, da se tolmači tako, da je treba ministrskemu predsedniku predložiti 1. in 15. vsakega meseca uradniške akte. Če se ne vrnejo v enem tednu, se smatrajo, da so se odobrili.

Pred spremembo taksnega zakona

Belgrad, 6. febr. (Tel. »Slov.) Finančni minister urgira spremembo zakona o taksah. Prejšnji zakon oziroma naknadni načrt je izdelalo finančno ministrstvo. Zato je bilo v njem gotovo polno nasprotij. Ker prihajajo pri tem zakonu v poštev vsa ministrstva, se je finančni minister obrnil na vse ministre, naj nujno predložijo zahteve in predloge, da se bodo v novem zakonu nasprotstva odstranila.

Dr. Šimrak pri min. predsedniku

Belgrad, 6. februarja. (Tel. »Slov.) Dr. Janko Šimrak je bil danes sprejet od predsednika vlade generala Petra Zivkovića. Intervenal je radi pomoči iz kredita za pasivne kraje za Zumberak. Predsednik je obljubil svojo pomoč. Bivši minister za socialno politiko Stjepan Barič je za to obljubo dovolil 1.500.000 Din. Ta vsota pa je bila v novem zakonu izpuščena.

Na dvoru pričakujejo vesel dogodek

Zagreb, 6. febr. (Tel. »Slov.) »Hrvat« poroča, da kraljev prihod v Zagreb še ni določen, ker pričakujejo v dvoru vesel dogodek, ki bi se imel zgoditi v aprilu ali maju. »Hrvat« poroča, da bo kralj ostal v Zagrebu dalje časa. Verjetno je, da bo tu bival v svo rodbino.

Amnestija za politične delikte

Belgrad, 6. febr. (Tel. »Slov.) Zvečer je bil na dvoru pravosodni minister dr. Milan Srškić. Nj. Vel. kralj je pri tej priliki podpisal ukaz o amnestiji za vse politične delikte, ki niso težke narave, in sicer do 6. januarja 1929. Istočasno je Nj. Vel. kralj podpisal tri zakone. Prvi se nanaša na nekatere spremembe pravnega značaja v območju zagrebskega banskega stola. Drugi na območje zagrebskega sodnega dvora. Tretji pa na skupščinsko osebo in skupščinski proračun. V tem zakonu je rečeno, da se stavlja skupščinsko osebo na razpolago in da ima finančni minister pravico, razpolagati z njimi, bodisi da jih popolnoma odpusti, ali pa da jih namesti v drugih resorih, kakor so potrebe in kakor je uradništvu uporabljivo. Nadalje se v zakonu ureja, kaj je z dotičnimi krediti, ki so določeni za skupščino.

Za odpravo davka na poslovni promet

Belgrad, 6. februarja. (Tel. »Slov.) Vse belgrajske gospodarske zbornice, obrtna, industrijska in trgovinska, pripravljajo spomenico, ki jo bodo poslale finančnemu ministru. V njej zahtevajo, da se davek na poslovni promet ukine. Ako finančni minister tej želji ne bi mogel takoj ustreči, naj se vsaj spremeni oblika za plačevanje tega davka, da bi se na ta način onemogočile komplikacije.

Okrožnica zdravstvenogaministro glede bolniškega uradništva

Belgrad, 6. februarja. (Tel. »Slov.) Zdravstveni minister je poslal velikemu županu posebno naredbo, v kateri pravi: Prejšnje leto so prišle bolnice v oblastno upravo. Nekatere oblasti odbori v državi so bili strankarsko sestavljeni. Radi tega je bilo mnogo uradnikov odpuščenih, tudi takih, ki so bili 15 do 20 let ali še delj v službi. Odpustili so se največ iz strankarskih razlogov. Zato minister odreja, da morajo veliki župani to popraviti. Odpuščene uradnike poklicati v službo, odpustiti pa tiste, ki so bili strankarsko nastavljeni (Ni treba posebej pripomniti, da nista slovenski oblasti z okrožnico niti najmanj prizadeti.)

Jugoslovanski odgovor sprejet v Grčiji dobro

Atene, 6. febr. (Tel. »Slov.) Venizelos je za jutri sklical sejo zunanjega odbora, na katero so bili povabljeni tudi voditelji strank. Venizelos bo zaupno poročal o pogajanjih s Turčijo in o odgovoru, ki ga je dal Jugoslaviji. V plenumu parlamenta se o tem ne bo govorilo podrobno. Odgovor Jugoslavije na zadnje grške predloge se presoja optimistično.

Davčna uprava v Žužemberku oslane

Belgrad, 6. febr. (Tel. »Slov.) v Belgradu se je mudila deputacija iz Žužemberka, ki je zahtevala, naj se davčna uprava v Žužemberku ne ukine. Deputacija je obiskala tudi prometnega ministra dr. Korošca. Odtod je odšla k državnemu podtajniku dr. Letici. Deputacija je s svojimi zahtevami prodrla.

Poštna hranilnica

Belgrad, 6. februarja. (Tel. »Slov.) Promet poštne čekovne hranilnice je znašal leta 1928. 195.990.829.649 Din 11 par. Stanje vlog na čekovni račun v letu 1928 666.429.039 Din. Promet po čekovnih računih 53.721.436.928 dinarjev 18 par. Zveze je imela s sledečimi državami: U. S. A., Kanada, CSR, Madjarska, Avstrija, Švica, Italija, Belgija, Nemčija, Francija. Leta 1928. se je izdalo 31.700 hranilnih knjižic. Stanje vlog 36.392.383 Din.

Kmetje, delavci in sovjeti

Sovjetska Rusija stoji tik pred volitvami. Nikdar ni bil interes kmetstva življa večji, saj gre za to, da obrani pred nasilnostjo vaških komunistov še ono trohico pravice, ki jo je še ostalo. Iz dejstva, da so kmetje prevzeli sistem sovjetov, se še ne da sklepati, da so se sprijeli s komunizmom. Na volilnih shodih se lahko ugotovi, da je to dvojno strogo ločiti. S sistemom sovjetov so zadovoljni, komunizem bi pa radi po svoje preobrazili. Tu tiči nasprotje med komunizmom in kmetstvom življenjem. Dvanajst let že poskušajo moskovski mogotci premostiti ta prepad, in dobiti kak modus vivendi s kmetstvom prebivalstvom, na osnovi zveze diktature proletarijata in sovjetske vlade. Pokazalo se je pa, da je odpornost kmetov večja kot prej, in da priznavajo vsaj sovjeti potom svojih zastopnikov iz kmetstva prebivalstva komunizem samo pogojno, ne da bi si pri tem želeli predvojnih razmer. Pogrešno bi bilo meniti, da bo imel padec komunizma za posledico splošno anarhijo. Morda velja to za mesto, selo pa bo brez večjih perturbacij našlo iz tega izhoda. Dočim vrhovni sovjetski organi (osrednji izvršilni komitet, izvršilni komiteji posameznih republik in mestni sovjeti) v nobenem oziru ne zastopajo interesov celokupnega prebivalstva, so vsaj sovjeti vendarle resnično ljudska zastopstva, ki jim ne bo težko najti se pri kakem prevratu v nove prilike.

Vodilni komunistični krogi tretirajo naraščajočo nezadovoljnost kmetov z narodno-gospodarsko politiko in kolektivizacijskimi stremiljenji zelo resno. Selo se poteguje za samostojen sovjetski sistem, pri popolni enakopravnosti vseh volivcev, česar sedaj ni, ker odpade na 125.000 kmetov-volivcev en zastopnik, v mestu pa na isto število — pet.

K temu treba še pripomniti, da pritiče volilna pravica samo onim, ki delajo, in so že dopolnili 18. leto. Z drugimi besedami, samovoljni komunisti je pripuščeno, odločati v tem, ali je postavim univerzitetni profesor iz predvojnega dobe volilno upravičen, ali ne! Zgodi se lahko, da tudi kulak, ki zaposluje delavce, ni volilno upravičen, četudi ni len.

Težave z žitom in surovinami so privedle komuniste do misli, da se z ustanovitvijo velikih gospodarstev na deželi osvobodijo zavisnosti od kmetov. Sredstva, potrebna za ta kolektivna gospodarstva si skušajo pribaviti z večjim obdavčenjem obsejanih posameznih gospodarstev.

Stalin, sedanjí neomejeni diktator, ki je tudi sam kmečki sin, je dobro uvidel nevarnost, ki preti sovjetom od vedno bolj probojačih se kmečkih mas. Zato je že doslej napravil številne kompromise, posebno v izvajanju gospodarskega programa, ki gredo v prilog kmečkemu prebivalstvu.

S tem pa se je po mnenju Trockega oddaljil od avtoritativnega komunističnega načela in izdal delavske interese, ki bi morali biti edino upravičeni in bi se jih vedno moralo pred vsemi drugimi upoštevati.

Trocki je zato pričel svojo borbo proti Stalinu ravno z gesli, da je izdal interese delavskega razreda. Kljub posebnemu stališču, ki ga zavzema, se delavstvo nahaja v precej težkem položaju. Mesta so odvisna od dobre volje kmetov. Ta pa ni vedno ravno najboljša. Zato je Trockí v večjih mestih in industrijskih središčih kmalu pridobil številne pristaje. Nekaj časa se je celo zdelo, da bo prišlo do odkrite borbe. Zdí se, da je to nedavno Trockí celo poskusil in preganjanje njegovih pristajev so posledica odkritij, ki jih je vlada naredila. Vsi uglednejši pristaji Trockega so odstavljeni z mest, ki so jih dolejš zavzemali. Mnogi pa so morali v zapor ali v Sibirijo.

O usodi voditelja Trockega pa imamo nasprotujoče si vesti. Gotovo je, da se je nahajal interniran. Poslednje dni pa so se pojavile vesti, da so sovjeti sklenili izgnati Trockega iz države sploh in baje se je že odpeljal s parnikom v Carigrad, odkoder bi odšel v Nemčijo. Kaj je resnica, to bodo pokazali prihodnji dnevi. Gotovo pa je, da je v vodilnih vrstah znova pričela huda, načelna borba. Z železno močjo in neizprosno diktaturo za sedaj še prevladuje Stalin, ki ima na svoji strani predvsem protižidovsko orijentirane mase. Vendar pa po spletni sodbi poznavalcev razmer v Rusiji ni izključeno, da pride že v bližnji bodočnosti do resnejših sprememb.

Težka nesreča v Zagrebškem paromlinu

Zagreb, 6. februarja. (Tel. »Slov.«) V zagrebškem paromlinu pri državnem kolodvoru se je dogodila težka nesreča. Delavci so zlagali vreče moke. Nenadoma se je tak kup podrli in pokopal pod seboj delavca Vekoslava Kotarskega in Ziberta. Kotarski se je zadušil, Zibert pa je nevarno ranjen.

Plenjenje v Kabulu se nadaljuje

London, 6. februarja. (Tel. »Slov.«) Kakor javlja »Daily Telegraph«, postaja v Kabulu položaj za inozemce vedno nevarnejši. Tudi diplomatski zastopniki in njihovi namestniki nikakor niso izven nevarnosti. Plenjenje v mestu se nadaljuje. Emir Habib Ulah se hoče v Kabulu sesti z najnovejšim pretendentom za prestol Ali Ahmed Kanom, da bi se dogovorila o skupni obliki vladanja.

Pred rešitvijo rimskega vprašanja

Rim, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Reševanje rimskega vprašanja je stopilo v novo fazo. Že dva dni se v papeževih dvorinah v Vatikanu vršijo pod predsedstvom papeža samega posvetovanja, katerih se udeležuje tudi zastopnik italijanske vlade državni svetnik Giannipe,

bližnji Mussolinijev sodelavec v zunanjem uradu, katerega tiskovni šef je bil prej. Prihod visokega italijanskega diplomatskega uradnika v Vatikan daje upravičeno sklepati, da bo rimsko vprašanje v kratkem uspešno zaključeno.

Španska kraljica-mati umrla

Madrid, 6. februarja. (Tel. »Slov.«) Španska kraljica-mati Marija Kristina je davi ob treh po kratki bolezni umrla za kapjo. Radi političnih dogodkov v zadnjih dneh je bila zelo v skrbeh, kar je neugodno vplivalo na njeno zdravstveno stanje, posebno ker je bila tudi z aretiranim Sanchezom Guerra vse življenje v prijateljskih razmerah in ga je visoko cenila.

Madrid, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Truplo pokojne kraljice matere so položili na oder v obleki nune v grajski kapeli. Ljudstvo jo prihaja kropit in je že več tisočev korakalo mimo. V kapeli se berejo sv. maše. V petek bodo truplo prepeljali v Escorial.

Marija Kristina, hči avstrijskega nadvojvode Karla Ferdinanda, je bila rojena leta

1858. Leta 1879. je postala druga žena Alfonza XII., ki je umrl leta 1885. Takrat sedanjí kralj Alfonz XIII. še ni bil rojen. Marija Kristina je vodila regenstvo v razmerah, ki so bile zelo kritične za državo in monarhijo. Karlisti so čakali na priliko, da bi zopet udarili. Tudi republikanska stranka je bilo zelo močna. S tem, da je poverila vlado liberalnemu kabinetu in s svojim taktom se ji je posrečilo, bolj in bolj utrditi prestol. Leta 1902. je bil Alfonz XIII. proglašen za polnoletnega. Še dolgo je bil pod vplivom svoje matere, katero je zelo visoko spoštoval. Nazadnje se je kraljica-mati posvetila praktični dobroteljski in je bila zato pri ljudstvu zelo priljubljena. Danes dopoldne je dospel v Madrid danski kraljevski par. Njegov obisk bo postal žalni poset.

Pastirsko pismo dunajskega nadškofa

Za sodelovanje v katoliški akciji

Dunaj, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Dunajski nadškof je izdal postno pastirsko pismo, v katerem se najprej spominja zlatomašnika svetega Očeta in poudarja izredni pomen papeštva v današnjih časih. Kakor jubilejno leto 1925., bo tudi letošnje leto privedlo v Rim milijone vernikov. Kardinal polaga na srce svojim vernikom, naj izpolnijo najljubšo željo sv. Očeta, t. j. da sodelujejo v katoliški akciji pri apostolskem delovanju škofov in duhovnikov. Katoliška akcija naj zbudi in šola vest in stavi v službo splošnosti močne npravstvene sile sv. vere za socialni mir proti razrednemu boju in razrednemu sovraštvu; s politiko in strankami nima ta akcija niti najmanjšega opravka. K njenim najplemenitejšim nalogam spada tudi varstvo mladine, apostolat katoliškega tiska in pred vsem zopetna pridobitev onih, ki so izstopili iz cerkve, kar je najtežavnejše, pa tudi najzaslužnejše apostolsko delo. Pastirsko pismo pobija dalje površno krilatitico, da je cerkev v nasprotju delavskih stanov. Cerkev ne pozna nobenega razločka v postopanju s posameznimi stanoví, učila pa je vedno, da so z lastninsko pravico združene socialne dolžnosti.

Pred veliko spremembo poljske ustave

Varšava, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Danes ali jutri bo predložen sejmu predlog za spremembo ustave. Predsednik dobi pravico veta proti zakonskim predlogom parlamenta. Parlament sme izreči ministrom, ki jih imenuje predsednik, nezaupnico samo s kvalificirano večino. Najmanjša starost za aktivno volilno pravico se zviša od 20 na 24 let. Vojaške osebe dobijo k dosežanju pasivni volilni pravici tudi aktivno volilno pravico. Državnega predsednika voli ljudstvo na temelju predlogov, ki jih stavijo odstopivši predsednik in kvalificirana večina sejma in senata. Načrt je Pilsudski baje že odobril, zaenkrat pa še ni gotovo, ali bo v parlamentu prodrli.

Voditelji vstaje deportirani

Pariz, 6. februarja. (Tel. »Slov.«) »Populaire« poroča, da je bil Sanchez Guerra deportiran na enega izmed kanarskih otokov. »Excelsior« piše, da so ga odpotali v Port Mahong na otok Mimerka. Tudi prejšnji predsednik parlamenta Vallamueva, ki je bolan in leži v postelji, je strogo zastražen po policiji.

Angleške vesti o španski vstaji

London, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Poročila, ki prihajajo iz Španije, javljajo razširitev nezadovoljstva v vojski in mornarici. Dejstvo, da so bili skoraj vsi španski politiki sredine in leve prijeti in da jih pošiljajo v Maroko, smatrajo tukajšnji politični krogi za znak zunanje slabosti diktatorja. Izgledi Primo de Rivero se tukaj ne presojajo posebno ugodno, kar se izraža tudi v tečaju funta, ki je od 30.45 v ponedeljek narastel včeraj na 31.31.

Sporazum v optantskem vprašanju

Milan, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Potovanje nekaterih delegatov romunsko-madžarske optantske konference iz San Rema v Budimpešto in Bukarešto je imelo, kakor piše »Popolo d'Italia« informativen namen. Iz tega se more sklepati, da so temeljni obrisi dogovora že sklenjeni. Mađarska mislija se je že vrnila na Riviero. Ko bo prišlo do načelnega sporazuma, bodo delegati začeli izdelovati pogodbo samo.

Dunajska vremenska napoved: Večinoma oblačno, hladno, tudi podnevi zelo mrzlo.

Meja proti Bolgariji bo odprta?

Sofija, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Bolgarska brzojavna agentura objavlja: »Jugoslovanski poslanik v Sofiji Ljuba Nešić je sporočil zunanemu ministru Burovu, da ima jugoslovanska vlada namen, odpreti mejo. V to svrhu in da se omogoči promet na demarkacijski črti, je bilo sklenjeno, da se še meseca februarja sestane v Pirotu mešana komisija, kjer se bosta delegaciji obeh vlad razgovarjali o potrebnih odredbah. Obe vladi želita, da se rešitev te stvari pospeši in da se potem delegati sestanejo v Sofiji, kjer naj se začne pogajanja za trgovinsko pogodbo med Jugoslavijo in Bolgarijo.

Zasedanje D. N.

Zeneva, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Začasni dnevi red 54. zasedanja D. N. vsebuje med drugim tudi predlog kanadskega delegata Tandurana in nemškega delegata dr. Stresemanna o manjšinskem vprašanju. K temu pride še pet stvari iz gornjeležijskega manjšinskega problema. Razen tega pa tudi mađarsko-jugoslovansko optantsko vprašanje. Jugoslovanski razsodnik v mešanem razsodišču ni demisioniral, kakor romunski razsodnik v romunsko-madžarskem optantskem vprašanju, temveč je v pismu na predsednika razsodišča obrazložil razloge, zakaj se ne more udeležiti razprave v optantskem vprašanju nadvojvode Friderika proti jugoslovanski državi.

Resna kriza v Nemčiji

Berlin, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Dolgotrajna pogajanja za ojačenje vlade so se danes končala ravno v nasprotnem smislu, namreč z oslavitvijo. Zastopnik centra, prometni minister Guerard je danes po sklepu svoje stranke podal demisijo. Ostale stranke so centru šle zelo na roko in mu priznale zahtevo po dveh sedežih v kabinetu, zahtevala pa so gotova jamstva, da se po sestavi čvrste večine v državi sestavi tudi za Prusko velika koalicija. Na to pa centrum ni hotel pristati, ker se je bal, da bi nemška ljudska stranka na Pruskem nastopila proti politiki centra, da bi več katolikov spravila na odlična uradniška mesta.

Švedsko posojilo Romuniji

Stockholm, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Švedska delniška družba za vžigalice potrjuje podpis dogovora z Romunijo, po katerem ji je za 30 let zagotovljena edina pravica za izdelovanje in prodajo vžigalic v Romuniji. Romunija bo dobivala vsako leto vsoto, ki se bo ravnala po dejanski prodaji vžigalic, najmanj 3 milijone dolarjev. Vse potrebščine za vžigalice se bodo izdelovale v Romuniji. Švedska delniška družba bo prosta davkov in carinskih dajatev.

Bukarešt, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Romunska narodna skupščina je danes odobrila zakon o stabilizacijskem posojilu in o švedskem monopskem posojilu. V debati je izjavil bivši notranji minister Duca, da se bo liberalna stranka odtegnila glasovanju, ker je sicer za stabilizacijsko posojilo, toda proti posojilu švedske trasta, ki deželo preveč obremenjuje. Jorga, Nemci, Mađjari in zionisti so glasovali za oba zakona.

Poljska in Romunska za Litvinov protokol

Moskva, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Romunski poslanik v Varšavi je kot romunski pooblaščenec dospel v Moskvo k podpisu Litvinovega protokola, ki se ima izvršiti 7. februarja. Tudi Poljska je pooblastila svojega tukajšnjega poslanika Patka za podpis. Manjka pa še poročilo, ali se bosta Estonska in Latvija odzvali ruske mu povabilu in obenem podpisali protokol, ali pa bosta izvršili podpis pozneje.

Sovražna propaganda s pomočjo falzifikatov

Belgrad, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Miloš Bogičević, prejšnji tajnik srbskega poslanstva v Berlinu je pred kratkim izdal v Berlinu v nemščini prvi zvezek svoje publikacije »Zunanja srbska politika od 1903—1914, zbirko »Tajnih aktov iz srbskih arhivov«, 417 po številu. Bogičević trdi, da je napravil prevode po najbolj avtentičnih dokumentih, do katerih je prišel v originalu ali v prepisu v raznih dobah in različnih okolnostih. Z ozirom na to je jugoslovansko zunanje ministristvo izdalo to-le:

1. Miloš Bogičević je bil v srbski diplomatski službi do l. 1915. Takrat je bil odpuščen iz državne službe, odvzele so se mu vse uradniške pravice radi kaznivih zvez s sovražniki. 2. Od Miloša Bogičevića omenjena publikacija nosi samo njegov podpis. Stvarno so jo uredili nekdanji naši sovražniki, v katerih rokah so se nahajali arhivi zunanega ministristva ves čas sovražnikove okupacije 1916—1918. 3. Izbira dokumentov se je napravila v tendencioznem namenu. Nekateri dokumenti ali celo cele skupine so zlonamerne izpuščene, čeprav so bistvene važnosti in čeprav so imeli dejanski urejevalci te zbirke na razpolago vse arhiv zunanega ministristva od 1870 do julija 1914. 4. Prevodi objavljenih dokumentov niso pravilni, ker so jih napravile osebe spornega tujega porekla, ki nedostojno obvladajo srbsko-hrvatski jezik. Razen tega je ugotovljeno, da so v tistih prevodih mnoge stvari izpuščene, dodale pa so se po-tvorbe. 5. Glavni arhiv zunanega ministristva ima največje del originalnih dokumentov, ki so se uporabili v omenjeni publikaciji. Prav tako ima arhiv tudi dokumente, sestavljene od dejanskih urejevalcev Bogičevićeve zbirke, ki mečejo žarko luč na sigurnost njihovih prevajalskih metod in na pomanjkanje njihovih prevajalskih skrupul. Od teh dokumentov je veliko število očitno napačnih aktov. 6. Zunanje ministristvo je ukrenilo vse potrebno, da zadenejo to nedopustno delo posledice, ki jih zasluži. (»Avala«.)

Kralj Jurij podpisuje zopet državne akte

London, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Angleški kralj Jurij je danes prvič po svoji bolezni zopet podpisoval državne listine. Njegovo potovanje v Bognor se je zavleklo radi slabega vremena v Londonu in južni Angliji.

Vprašanje manjšin

Dunaj, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Pri sprejemu časnikarjev je danes predsednik evropskega manjšinskega kongresa dr. Josip Vilfan, bivši slovenski poslanec v italijanskem parlamentu, izjavil prisotnim, zakaj se je tajništvo kongresa preselilo na Dunaj in imel daljši govor.

Obisk angl. industrijalcev v Rusiji

London, 6. febr. (Tel. »Slov.«) Na vabilo sovjetske vlade bo koncem februarja okoli 80 angleških industrijcev vseh panog obiskalo Rusijo. V tem vidijo pomemben korak za zopetno zblizanje med Rusijo in Anglijo.

Belgrajske vesti

Belgrad, 6. februarja.

Na dvoru so bili v audienci dr. Stampar, novo imenovani praški poslanik dr. Angeli-nović in Adolf Ribnikar iz Ljubljane.

Za delegata naše države na gospodarski konferenci Male antante 11. februarja v Bukareštu je imenovan dr. Slavko Sečurov.

Minister Savković je kaznoval posamezne podjetnike, večinoma v Belgradu, oziroma v Srbiji, ker so pri licitacijah nepravilno postopali.

Kmetijski minister dr. Frangeš je odpotoval v Zagreb, kjer bo ostal tri dni. V banski palači bo sprejemal stranke.

V zaščitno domače industrije. Na prošnjo zagrebške TO zbornice je trgovinsko ministristvo izdalo načelno rešitev, po kateri se kemične zmesi in proizvodi inozemskih tovarn, pri katerih ni prišlo do kemične spoj-itve v celoti, ne morejo smatrati za domače proizvod.

Zagrebsko državno pravdníštvo je obtožilo predsednika bivše HSS dr. Mačka in Kr-njevića, tajnika bivše HSS, radi cele vrste pregreškov po tiskovnem zakonu.

Dubrovniki veliki župan je imenoval za komisarja dubrovnškega oblastnega odbora profesorja Milorada Medija, uglednega pristaja bivše NRS.

Konferenca glede avtomobilskega turističnega prometa se bo vršila v februarju v Opatiji. Zadevo vodi italijansko poslaníštvo. Datum konference še ni določen.

Za posetnike barcelonske razstave je španska vlada znižala vizum za 50%.

Angleška avtomobilska zveza je sporočila, da pripravlja poseben zakon o zavarovanju avtomobilskega prometa. Načrt naj bi služil tudi drugim državam kot vzorec.

Stanko Vidošević, župnik iz Gradca pri Zumberku, je poslal kralju brzojavko v kateri prosi za pomoč svojem kraju.

Mariju Šimencu, opernemu pevcu, je sodišče zaplenilo plač, ker ni plačal svojih obveznosti, ki jih je imel nasproti svojem impresariju.

Socialna vprašanja

Naši izseljenci

Izseljeniški komisariat v Zagrebu je izdal statistiko, koliko izseljencev se je izselilo meseca novembra 1928 iz naše države v prekmorske kraje. Bilo je vsega skupaj 1899 oseb, to je 95 manj kot novembra l. 1927. V razdobju od 1. januarja do konca novembra 1928 se je izselilo 20.549 oseb, dočim se je v istem razdobju l. 1927. izselilo 45 oseb več.

Iz teh podatkov se vidi, da je izseljevanje v prekmorske kraje l. 1928. za malenkost padlo.

Izselilo se jih je do novembra 1928 največ iz Hrvatske in Slavonije (688), iz Vojvodine (410), iz Dalmacije (356), iz Slovenije (284), iz Bosne in Hercegovine (85), iz Srbije (54), iz Črne gore (22).

Te številke so zopet zelo zanimive. Hrvatska, Dalmacija in Vojvodina nosijo rekord. Iz Vojvodine se seli v prvi vrsti madžarski element, kakor je znano. Vendar so številke iz Slovenije za čudo visoke, če vpoštevamo industrijski značaj naše dežele. Število 284 pomeni, da industrija ne daje dovolj kruha. Od izseljencev je 65% kmetov. V kolikor prihaja v pošev Slovenija, so prizadeti brez dvoma tudi delavski in obrtni stanovi. Vendar teh števil nimamo pri roki. Treba bi pa bilo o tem imeti točnejšo statistiko. Izseljeniški urad, ki sta ga ustanovili slovenski oblasti, bo v tem oziru silno mnogo lahko storil in brez dvoma še stori.

Glavno je, da imamo sedaj tudi mi Slovenci neko inštanco, ki študira naš izseljenstvo in ga tudi po možnosti urejuje. Niso vse prekmorske dežele, kamor se zaženo naši ljudje na klic par plačanih agentov, že obljubljena dežela. Iz poročila zagrebškega komisarijata vidimo, da je največ naših ljudi (iz države) pošla Argentinija (1042), Severna Amerika le 383, Kanada 177, Urugvaj pa 171. — Ostanek dobi Avstralija itd.

Novembra 1928 se je vrnilo 395 oseb, dočim se je od 1. jan. 1928 do 1. nov 1928 vrnilo 4453 oseb, v istem razdobju l. 1927. pa 5007.

Nobena statistika pa ne pove, koliko razočaranj so ti vračajoči se izseljenci prinesli domov. Če hočemo biti bolj gospodarskega izražanja, bi morali reči: Treba bi bilo tudi presojati gospodarsko in moralno bilanco tega novega izseljevanja v prekmorske dežele.

Agrarne težave v Slov. Krajini

Agrarna reforma v Slovenski Krajini še ni izvedena. Odkup veleposestev regulira sedaj »Agrarna zadruga« v Črenšovcih. Zadruga je na peti raznih izkoriščevalcev. Šteje okoli 4500 članov. Po celotni izvedbi agrarne reforme se bo spremenila v splošno kmetijsko zadrugo. Razna veleposestva sama ponujajo »Agrarni zadrugi« zemljo v nakup. Tako je veleposestvo grofa Szápárij v Soboti ponudilo zadrugi v Bakovcih. Prav tako je veleposestvo kneza Esterhazija ponudilo zadrugi v odkup vse imetje v D. Lendavi. Nakup gozdov istega kneza v D. Lendavi je ministrstvo za šume in rude zadrugi že dovolilo. Pomanjkanje lesa v Slov. krajini je itak obično, ker so ga dosedaj razni liferanti izvažali v inozemstvo. Želimo, da se agrarno vprašanje Slovenske Krajine sčasoma ugodno reši v korist bednega ljudstva. Tako bo mogoče dvigniti tamkajšnji kmečki proletarijat.

Delavski zaslužki

Mednarodni urad dela je izdal svojo redno statistiko o delavskih zasluh. Rešine zaslužke dobimo, če nominalne delno z indeksom življenjskih potrebštin. Rea ni zaslužek angleškega delavca l. 1924 je vzeti za podlago ter primerjavi ter je označen s 100. Zaslužki delavcev po posameznih deželah so se v razdobju 1924—1928 kretali takole:

	1924	1925	1926	1927	1928
Holandija . .	89	83	92	92	88
Nemčija . . .	55	63	70	71	77
Belgija	59	54	48	50	57
Anglija	100	99	102	106	106
Italija	46	40	44	46	48
Francija	73	—	—	56	61
Čehoslovaška .	56	48	51	49	49
Amerika	213	180	169	189	197
Avstrija	47	42	44	43	47
Poljska	—	43	46	39	46

O Jugoslaviji ni podatkov. Seveda so vsi ti podtiki relativni, ker se življenjski indeks ne more povsod enako računati.

Enketa o zapiranju in odpiranju trgovin. Minister za socialno politiko sklicuje za dne 21. februarja 1929 široko enketo o pretresanju uredbe o zapiranju in odpiranju trgovin in obrtnih lokalov. Na to enketo so povabljeni zastopniki trgovskih in delavskih zbornic. Delegati morejo staviti svoje predloge ali ustmeno na enketo ali pa pisмено. V zadnjem slučaju pa najkasneje do 3. marca 1929.

Španska hripa! Influenca!

Za ojačanje rekonvalescentov je izborno sredstvo »Leciferin«. Vprašaj za svet zdravnik! Dobi se v vseh lekarnah.

ROBORIN

Čaj za želodec in čiščenje krvi. Uporabno sredstvo proti debelosti, slabim prebavi, trajni zaprtju. Dobiva se v vseh lekarnah. Proizvajala lekarna ARKO, ZAGREB, Illica 12

Gajdarov in Olga Gzovskaja v Ljubljani

Vladimir Gajdarov s svojo partnerko v filmu »Žena na grmadi«.

Gostovanje v gledališču

Danes zvečer gostujeta v našem Narodnem gledališču znamenita ruska umetnika Olga Gzovskaja in Vladimir Gajdarov. Zanimanje za to gostovanje je vsesplošno, gledališče je bilo že pred par dnevi razprodano. Umetnika nastopita v znani francoski drami »Monsieur Lamberthier« Louise Verneuil. To je silno napeta kriminalna drama, v kateri nas opata samo dve osebi — on in ona. Ostale osebe, zlasti glavna, gospod Lamberthier, dalje preiskovalni sodnik itd. ne nastopijo, dasiravno zelo odločilno usmerjajo potek dejanja. Le dva zrela in popolna umetnika lahko držita preko vsega večera publiko v animanju, dasiravno je Verneuilova drama tehnično in scensko brezhibno delo.

Kakor povzamemo iz zagrebških in belgrajskih listov, sta bila deležna umetnika ravno v tej stvari velikega odobravanja in uspeha. Žal nam je, da ju ne moremo videti v kaki ruski stvari. Na repertoarju imata še Tolstega »Živega mrtveca« in kombinirani ruski večer. Kakor izvemo z merodajnega mesta, je prejela uprava našega gledališča ponudbo samo za »Gospoda Lamberthierja« in za kombinirani recitacijski večer. Ako bi nudili tudi »Živega mrtveca«, bi se uprava odločila zanj.

Gojenca

»Hudožestvenega teatra«

Oba gosta uživata kot ruska dramska igralca odlični in velik sloves. Izhajata iz gledališke šole K. S. Stanislavskega ter sta bila v početku člana znamenitega »Hudožestvenega teatra«, ki ga ima tudi naše občinstvo v lepem spominu. Njuno umetniško delovanje v Rusiji pada v čas, ko se je rusko gledališko ustvarjanje najbolj razmahnilo. Gledališča so ustvarjala svoje stile in svoje šole, ki so obstojale druga poleg druge ter bogatile in poglobljale rusko gledališko kulturo. V borbi struj in stilov sta tudi naša gosta odpadla od »Hudožestvenikov«. Olga Gzovskaja je pristopila k »Malemu gledališču« (poleg »Hudožestvenega teatra« najboljšo moskovsko gledališče), Vla-

dimir Gajdarov se je posvetil filmu, kjer se je kmalu uveljavil ter postal prvak in ljubimec filmskega občinstva. Vendar je tudi Gajdarov še nadalje gojil dramsko umetnost.

Prihod v Ljubljano

V popoldanskih urah se je raznesla po mestu vest, da prideta priljubljena ruska umetnika z dunajskim brzovlakom v Ljubljano. Na kolodvoru se je zbralo mnogo občinstva, ki je nestrpno čakalo prihoda vlaka. Toda brzovlak je imel 100 minut zamude. Mraz je pritiskal zelo občutno in mnogo ljudi je odšlo. Umetnika sta prispela v Ljubljano z zagrebškim osebnim vlakom ob 6.12. V imenu uprave Narodnega gledališča ju je pozdravil v ruščini ravnatelj drame g. Pavel Golja. Oba umetnika sta se mu v prisrčnih besedah zahvalila za pozdrav. Nato sta se odpeljala v hotel Union, kjer bosta stanovala za časa bivanja v Ljubljani. Spremljal je oba umetnika njihov ljubljanski znanec g. Marjo Foerster, ki je tudi preskrbel njuno gostovanje v Ljubljani.

Razgovor z g. Gajdarovom

Igralec Vladimir Gajdarov, ki gostuje danes v ljubljanskem gledališču, je snoči sprejel zastopnike ljubljanskih časopisov ter se dalj časa razgovarjal z njimi. Vladimir Gajdarov je človek izredno lepega obraza z grškim profilom, visoke vitke postave, črnih las in oči ter živahnih elegantnih kretenj. Ščasniki se je razgovarjal v nemškem jeziku.

O svojih utisih s potovanja je izjavil: »Ko sva se s soprogo vozila iz Zagreba v Ljubljano, sva občudovala izredno krasno pokrajino, ki se je nudila našim očem ob progi. Oba sva dejala, kako more biti ta dežela lepa šele poleti.«

Na vprašanje, kako mu je bilo všeč doseganje njegovo jugoslovansko občinstvo, je odgovoril: »Izredno pozorno je bilo občinstvo pri moji igri v vseh treh mestih. Opazil sem, da vaše občinstvo reagira ravno pri onih mestih igre, kakor rusko, dasi vaše ne razume jezika, v katerem igram, temveč vpliva igra nanj le optično. Seveda, včasih je bila pozornost občinstva tudi malo pretirana: v Subotici so mi na primer deklice rezale s škarijami lase z glave in kosčke iz mojega krzna.«

»Kaki so vaši umetniški cilji, g. Gajdarov?«

»Vprašanje je težko. Morem vam odgovoriti, da so cilji vsakega umetnika vedno nemejeni. Glavni cilj pa mu je vsekakor podati v vsaki stvari polno umetnino in vso umetnost, ki jo premore. Konkretni moji cilji še niso jasni. So sicer na dnevnem redu neka pogajanja za ustanovitev lastne filmske družbe, toda za to je treba močnih sredstev in krepke organizacije.

Moj osebni cilj pa je, vedno se razvijati in se dvigati. Če gledam sedaj nazaj na svoje filme, jih že morem kritično presojati. Najbolj sem zadovoljen s filmom »Padec Troje«, v katerem sem imel vlogo Pariza, dalje pa tudi s filmom »Tragedija ljubezni« in »Bela sužnja«.

Film sam na sebi je še mlad dečko, drama pa je stara tisočletja. Igralske umetnosti more umetnik najbolj razviti še vedno na odru. Film uporablja izkušnje gledališča.

Kadar sem na odru, mi nihče ne more ničesar odvzeti ali kaj odstraniti iz moje umetnosti. Na odru stojim trdno. Toda pri filmu je drugače: naj se smejem, naj plačem, naj dam izliva svoji duši — pride režiser s škarijami, švrc, pride lastnik filmskega podjetja, švrc, pri-

de oddajalec filmov v najem in pride lastnik kina, vedno isti švrc s škarijami.

Pri filmu je mnogo odvisno od režiserja. Naj je igralec še tako izvrsten, če je režiser slab, je film slab. Film stoji in pade z režiserjem. Imamo dobre režiserje, ti pa nimajo nobene šole za seboj.

»Kje torej nastopate raj, na odru ali v filmu?«

»Deloma sem vam na to vprašanje že odgovoril s prejšnjimi besedami. Rad nastopam na odru in v filmu. Na odru morem umetnost podajati bolj osebno, z globljo silo, kot v filmu. Film pa ima to prednost, da je bolj splošen, da ima manj ovir. Razumite me prav! Ne gre v glavnem zato, da uživa moja umetnost čim večja množica ljudi. Ne. Ali en in isti film uživajo lahko v enaki meri v Berlinu, v Pragi, pri vas, povsod na svetu. Film je bolj gibčen in bolj na široko ter lažje osvaja ljudi. V gledališču imam pa lažje pogoje za svoje lastno udejstvovanje. Gledališče je res organsko zgrajeno v svoji osnovi. Film pa nudi večjo možnost za čim širši, vsem dostopnejši izraz.«

»Kaj sodite o razvoju filma v bodočnosti?«

»Govorijo sicer o treh možnostih razvoja filma v smeri glasovnega filma, barvnega filma in filma treh dimenzij. Glede glasovnega ali tonskega filma mislim, da so si to izmislili Amerikanci iz posebnih vzrokov. Sedaj je že vse filmano, fantazija je že vse možnosti načela in izbrala za film. Morejo sicer še uprizoriti nekaj dram, da se kak mladenič zaljubi v kako dekle in da se vse konča s srečnim »happy end«. Takih »dram« morejo vpriporiti še dvajset ali dva tisoč, toda dolgo to ne bo šlo in ne gre že sedaj. Tonski film je samo atrakcija za občinstvo, ki hoče presenečenj. Samo neke bi se dala izrabiti ta novost — tam, kjer odpove glasba. Recimo, kadar hoče film podati topovsko gremenje, gibanje množic, šumenje morja, tu je tonski film na mestu. Ne pa, da bi igralec v filmu govoril! Film bi si s tem odvzel značaj univerzalnosti. Prvi tonski film v Berlinu je bil škandalozen.

O barvnem filmu sem mnenja, da bi bil zelo uporabljen pri znanstvenih filmih. Druge težko. Platno je belo, na njem morajo biti sence črne in sive. Film govori tako, kot je sedaj, bolj do duše, kot bi govoril z barvami.

Veliko razvojnjo možnost ima pa tridimenzionalni film. Teda tehnični izsledki so dosedaj zanj prenerodni in predragi!

»Dovolite, vi ste Rus; kaj sodite o sodobnem ruskem filmu?«

»Na ta film gledam s čistega umetniškega stališča in izločujem vse politične primesi. Ruski filmi, ki sem jih videl so visoko umetniški in vplivajo name grandiozno. — To je res umetnost.«

Gospod Gajdarov se je končno ljubeznive poslovil od časnikiarjev ter poklonil vsakemu po en avtogram.

Umetnika sta zelo utrujena. Sinoči sta odpotovala iz Belgrada, danes sta nadaljevala pot iz Zagreba.

Rusijo sta zapustila leta 1922. pod zelo težkimi prilikami. Dotlej sta delovala v Moskvi. Sedaj bivata že sedem let stalno v Berlinu. V Jugoslaviji sta to pot prvič ter se zelo radujeta, da sta se spoznala s svojimi slovenskimi brati. Povsod, kjer sta gostovala, sta bila deležna iskrenih in prijateljskih simpatij.

Spomladi kreneta umetnika v Prago, kjer je ga Gzovskaja že pred vojno gostovala z velikim uspehom. Prvi gledališki ljudje v Pragi so njeni stari znanci.

Radovan Hrastov:

V zimi skozi Vintgar

Na Dobravi so mi rekli, da ne bo šlo. Da se spuste s pobjčij v grapo in na stezo sneženi plazovi ter da je potem v takem stanju in sploh ob tem zimskem času prehod skozi sotesko, če ne že nemogoč, pa vsaj zelo nevaren in težak.

Šel sem kljub temu. Ljubim zimsko naravo, še več mi je do izrednih gledanj v zimi — in hoja skozi sotesko Vintgar združuje obe te želji mojega hotenja.

Šam sem stopal doli v globel po dobro izhojeni sneženi stezi. Žive duše ni bilo videti nikjer, tudi ob vstopu v sotesko so stali po letu toliko oblegani paviljoni docela nemi, zabiti in zaprti.

Toplo jutro je bilo. Planine onstran doline so bile zagrnjene v rahlo megleno odejo, le obrisi njih veličin so nemo zrli v dolinsko ravan.

Stopil sem čez brv nad glavnim vodopadom in potem dalje v sotesko. Brv debelo posuta s snegom, takisto pot ob steni. Spodaj v globeli te pozdravlja čisti, zeleni tolmun. pritaženo šumenje, kakor jek iz daljave, prihaja do ušes.

Pogled pod visokim, skokim železniškim mostom na nasprotno stran v strme skalnate stene je v zimski podobi veličasten: močren viadukt, njegov kamenit obok visoko nad teboj, tja čez pod njim seže pogled v snežene, nepristopne stene, voda pod teboj v grapi pritaženo šumi...

Tik ob predoru se je spustil s strme stene močren plaz snega. stopinje so vsekane v trdo, zmrznjeno plast. Pod jezom ječi voda, kot da jo golta nepojmljivi zmaj v svoje ogromno žrelo.

Pridem do prve galerije. Sneg škriplje pod nakovanimi čevlji. Isten hodnik volto odmeva pod njim, ko stopam sklonjen korak za korakom tesno pod steno. S sten vise težke ledene sveče. Spodaj v strugi že močnejše bobni. Sredi struge so nakopičene velike skale, na njih bele lise, sneg. Čist ko kristal. Ob manjših skalah se čvrsto tišče ledene

plōšče, kot fino brušeno steklo se zde. Vmes pa se poganja in peha voda v ogromnih sunkih. Buči, šumi...

Še dalje gledam v strugi, kako moli iz vode ponekod tenko žilbe: kjer se stika z vodno gladino, ga je objela ledena skorja. In zdaj drhti, se žilbe ob sunkih drveče vodne mase in nudi isto lepo podobo: kot lepo, fino izdelano steklo.

Visoko raz stene visi nad teboj krasen leden plašč, kakor mogočen kapnik se je izobilil v deset in več metrov dolgo plast. Spušča se v lep, zmrznjen vodopad, veličastne gube ga krase. Slika zimске prirode, ki je vredna obiska in pogleda!

In potem spet čez plazove snega, po usekanih stopinjah. tik ob vodi. Leno se tukaj pomika Radovina skozi grapo. Kristalno čista je njena gladina in dno, posuto z drobnim peskom, drugod spet z debelejšimi kamni, s skalami. In malo dalje spet bobnenje šumeče vode...

V sotesko se je oglasil oster žvižg lokomotive. vlak je žvižnil čez viadukt in izginil v tunelu. Grem pod galerijo, gledam čez strugo v nasprotno stran, v močrne sklade nepristopnih skal, v ugodnejših legah poraslimi z drevjem.

Nekje iz skal se je utrgal ptič in se spustil v sotesko, tik nad vodo. Gledam. S kremplji drži večji ptič slabejšega, manjšega. Začne borba med njima. Žalostno čvkanje odmeva po samotni soteski, obupno frfota in se brani uboga ptica. Poženeta se nad vodno gladino, frfotata, se bijeta. Slabejši, napadeni ptič se hoče oprostiti smrtnega objema, brani se pred kremplji starejšega, velikega roparja. Toda on je močnejši, ne pusti svoje žrtve. V vodo padeta oba, se borita tamkaj, se spet poženeta v breg. Obnemogla sta že oba, padeta v sneg. Gledam ju čez, kako nepremično ležita v snegu. Večji še vedno drži manjšega, slabejšega. Čakam, kaj bo.

Doigo čakam. Stopil bi čez, ko bi mogel, toda voda je zdolaj, prehoda ni... Starejši ptič se spet poženeta nad strugo, preslab je, da bi prišel čez s svojim plenom. Spusti se nazaj v skalo, uboga

žrtev še vedno drži sklenjeno v krempljih. Odpolje se v bregu, potem zleti čez strugo na mojo stran. Pohitim nazaj po stezi, toda čim se približam, pobegne ropar dalje. In spet in spet. Potem poleti s plenom visoko nad steno v hrib, v hosto.

Tudi med pticami obstoja borba za obstoj, za življenje. Huda je zima in živeža ni. Pa se bore med seboj, močnejši se spusti nad slabejšega. In tako pride za enega konec, za drugega podaljšanje življenja. Ko pritisne spet lakota, sledi nova žrtev... Kakor povsod in vedno: močnejši slabejšega...

Grem dalje. Varno in počasi stopam tesno ob navpičnem bregu nad vodo. Tu ni ograje, vsak čas se lahko podrša v globel...

Tih mir je tu. Nad sotesko se visoko v zraku prepeljava vran in tesno, obupno bolno prihaja v to samoto do človeka njegova žalostna pesem: kra, kra...

Tam zgoraj, daleč v soteski odmeva šumenje vodopada. Čez brv stopim in pogledam v globel. Voda skoraj stoji, komaj vidno se pomikajo po njej vodne pene v ozkem, strnjem pasu. Kakor dolga, sklenjena veriga, ki potem tu izginja, se razloči in se leno pomika v posamičnih členih dalje.

Spodaj v globokem, docela črnem tolmunu opazujem množico rib. Plašno begajo med skalami in do drobtin, ki sem jih bil iztresel iz žepa. Silna množina jih je, velike, manjše, prav male. Njih podoba se zdi bela, svetilkajoča.

In zdaj po lesenih hodnikih dalje, tik pod steno, v pravo, glavno sotesko. Le malo je od tu dalje izhojena pot. Eno samo sled človeških stopinj vidim v snegu. Sedaj ga težje stopati dalje.

Ponekod je galerija vsa zasuta s snegom, ki se je spustil s skal in nakopičil na lesenem hodniku. Vdira se mi časih prav do kolena. Spet drugod pod steno je suho, tla povsod poledenela. Četudi sneg se je vsulo suho listje z dreves, ki prijetno šušljajo pod nogami, ki stopam čezeni. Pod stenami

Kaj je novega

Koledar

Četrtek, 7. februarja. Romuald, Rihard, Julijana. — Jutri: Janez od Mata, Emilijan.

G. Milan Suklje in še marsikaj drugega

Imajoč očividno pred očmi znani zgled iz Ezopove živalske basni, je gospod ing. Milan Suklje smatral za potrebno, da še on podeli mrtvemu levu, to je slovenskim političnim strankam, junaško brco v »Trgovskem listu«. Tu se prav na široko razkoračuje nad demokratskimi stankami, katerih eni je gospod ing. Milan Suklje za časa njihovega življenja sam javno pripadal in zanjo zvesto oddajal svoj aristokratski glas. Da se gospod inženier svoj demokratični simpatiji ni izneveril, izpričuje tudi dejstvo, da je šel v Belgrad predstavljati »gospodarske kroge« skupaj z gg. Frölichom in Rebekom, od katerih se gospod Milan Suklje razločuje samo v tem, da sta oba gori imenovana gospodarska predstavitelja samostojna demokrata, gospod ing. Milan Suklje pa je »nevturalen demokrat«. Tako se je namreč gospod inženier sam označil gospodu ministrskemu predsedniku generalu Peri Zivkoviću, ko ga je le-ta prašal za njegovo sedanjo ali bivšo politično opredelitev. Tako namreč sporoča znani ljubljanski privatni telefon, ki je napeljan od ene gostilne v drugo in je navadno veliko bolj zanesljiv in točen od državnega. Gospod Milan Suklje dokazuje torej, da so vse bivše politične stranke bile zanič in da bi jih morala sedaj nadomestovati njegova malenkost, oziroma on in tisti gospodje, ki ugajajo »Zvezi industrijske« in Rebekovi »Obrtni Zvezi«, v katerih kakor znano, sedijo po večini, oziroma imajo komando ravno taki »nevturalni demokrati« ali sramežljivi esdeesariji (ako se to pravilno prevede) kakor je gospod ing. Milan Suklje. Kakšne moderne nazore imajo ti gospodje o novem državnem redu, nam gospod Milan Suklje sam razodene, ko očita bivšim političnim strankam, da so tekmoval med seboj v socialni skrbnosti — za potrebne, se razume, in v zapostavljanju gospodarskih, to je imajočih slojev, ter nalagale davke v prid mesta in dežele v večji izmeri onim, ki kaj imajo, dočim bi po gospodarskih in socialnih principih gospoda ing. Milana Sukljeta moralo očividno biti ravno narobe: da najmanj plačajo bogati, največ pa reveži. Spričo takih nevturalnega demokrata vseskozi vrednih socialno političnih maksim se ni čuditi, če se gospod inženier z največjo indignacijo spominja »Zveze delovnega ljudstva«, ki je imela ta predrzni pogum, da je začela zidati za male ljudi po ceni stanovanja, katera bi jim bil lahko za veliko višjo najemnino preskrbel prijatelj g. Milana Sukljeta, gospod Frölich. Kar pa se tiče Slavenske banke, pa g. Milan Suklje njenega poloma čisto gotovo ni kriv kakor tudi ni kriv ostalih podobnih afer, pač pa smo ta zgled navedli zato, ker je v zvezi z vsemi n'emu sorodnimi uprav klasičen dokaz gospodarske genialnosti one politično-gospodarske skruvine, ki je in še danes uživa simpatije g. Milana Sukljeta in njegovih gospodarjev ter raznih

votlo bobni, ko stopam po zmrazlih, poledenelih deskah.

Slap, vodopad. Na prelomu padea je čez in čez ledena plošča, ki visi daleč čez v globel, kamor se besno zaganja voda izpod nje. Spodaj je ogromen kotel, kjer neprestano bobni, vre, vodne mase se kopičijo in se zaganjajo v skale ob robu. Zelena-motna-bela, spreminjajoča je barva v globeli se zgrinjajoče vode. Vrenje, silno šumenje povzroča vodopad globoko spodaj. Potem hiti voda dalje po soteski, pod mostom, na katerem stojijo in gledaš to lepo zimsko sliko.

Ob robu padea se je napravila ogromna ledena skala, ki sliči lepemu kristalu. Modro-zelen je njen odsev, spreminjajoč se ob bežnih sunkih vodopada.

Od tu dalje gledaš vse lepše slike. Mimo skal se peha voda, se zgošča v vrtince, izpod velikih ledenih plošč gre njena pot.

Tam pod pečino sameva znamenje in križani na njem. S klečalnika vise kakor orglje zgrinjajoče se ledene sveče, deske same so kakor svetiljajoče se ledeni plohi. Tudi raz vzbočenega pokrivala vise kakor v hoteč okras lepo stvorjene ledene sveče. Križani počiva tako v tej zimski samotni ves od narave dostojno in nepojmljivo okrašen, ozaljšan. Zndaj v steni za križem pa je zgrinjena velika ledena plast, ki tvori krasno ozadje. Dostop do znamenja je kar težak. Stopnišča po obojnih straneh so poledenela kot steklo gladka.

Onstran struge se je vsul z gore po gozdni grapi plaz snega, ki je spodaj tik do struge nakopičen v neštetihih koščkih, vmes pa je posuto listje.

In zdaj si pod veliko steno. Zgoraj stoji samotna, vitka smreka, vsa stena pa je kakor ena sama ledena plošča. Po več metrov dolge, pest in veš debele sveče vise raz njo. Steza pod njimi je strnjena v led, čiš in gladek, da bi bil prehod do

zastopstev velikega kapitala. Pod nevturalno zastavo seveda; saj je tudi »Slavenska banka« pod njo plavala po slovenskih vodah. Gospoda Milana Sukljeta pa imamo sicer zelo radi in samo obžalujemo, da igra Danajskega konja, po katerem bi pokojna SDS s svojimi bančniki in drugimi ženihi kolikormogoče polnoštevilno rada priplezala v mestno in oblastno upravo.

Cerkve in »Slovenski Narod«

Včerašnji »Slovenski Narod« nadaljuje svojo demagogijo s cerkvami. Zopet piše na široko, kako bi bilo stokrat bolje, če bi se zidale samo stanovanjske hiše. Vemo, da je absolutno izključeno, da bi »Slovenski Narod« spoznal, kako zelo sebe smeši s takim pisanjem in zato konstatiramo le zaradi druge javnosti to-le:

Kakor ni nihče prisiljen, da hodi v cerkev, tako tudi ni nihče dolžan, da bi dal kaj za zidanje cerkev. In če gospodje okoli »Slovenskega Naroda« nočejo hoditi v cerkev, potem naj ne hodijo in stvar je rešena. Za ljudi pa, ki smatrajo za svojo dolžnost, da gredo vsaj ob nedeljah in praznikih v cerkev, pa ni vseeno, če morajo iti v cerkev po tri ali štiri ure daleč in zato zahtevajo tudi kristjani, da ima vsak večji kraj svojo cerkev. In tako je nastalo gibanje, da dobi veliki Hrastnik svojo cerkev. Ker revni rudarji nimajo denarja za cerkev, jim bodo pa drugi Slovenci pomagali do cerkve. Da ne bodo storili tega gospodje okoli »Slovenskega Naroda«, je seveda jasno in zato tudi ne vemo, zakaj se razburja »Slovenski Narod«.

Če pa so gospodje okoli »Slovenskega Naroda« tako zelo za zidanje stanovanjskih hiš, naj kar prično zbirati v svojih krogih denar za zidanje stanovanjskih hiš. To store tem lažje, ker itak ne bodo za cerkve nič dali. Med njimi pa je tudi dosti petičnih ljudi in dosti tudi takih, ki imajo nad 20.000 mesečne plače. Naj kar dajo po 1000 Din in še več za gradnjo stanovanjskih hiš, pa jih bomo še mi proslavljali. Zakaj ne store tega? Zakaj so nekoč tako zelo nasprotovali Gosarjevi stanovanjski naredbi? Ali res mislijo, da ljudje ne vedo, kaj je zadnji vzrok vse te demagogije?

In še nekaj? Če so za gospode okoli »Slovenskega Naroda« cerkve nepotrebne, pa niso za druge ljudi. Za veliko večino slovenskega naroda je obisk cerkva duševna potreba in zato bodo ljudje hodili v cerkev, pa naj »Slovenski Narod« še tako deklamira o nepotrebnosti cerkve.

Nad vse značilno pa je za »napreden« list, da tako demagoško nastopa proti cerkvam, ki so najpomembnejši kulturni spomeniki slovenskega naroda. Da je za kulturen pomen cerkva »Slovenski Narod« slep, je vsekakor v njegovem stilu.

★ Pri toliščih, protinu in sladkosečnosti izboljša naravna »Franz-Josef« grenčica delovanje želodca in črev in vztrajno pospešuje prebavo. Raziskovalci na polju zdravilstva o prebavih zagotavljajo, da so dosegli s Franz-Josef-vodo sijajne uspehe. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

cela nemogoč, ko ne bi bilo ob stezi močne lesene ograje. In še na to se le malo zanašal in stopaš rahlo, počasi in varno naprej, vsak hip pripravljen, da se sesedeš na tla in če nisi dovolj previden, pod lato v breg in v strugo.

Tako se bližaj koncu. Še te objema vsa prijetnost zimске samote, okrog tebe bobni, da dobivaš vtis, kakor bi zgoraj nekje ali pa morda v osrčju gore hitel skozi tunel drveči vlak. Gledaš še, kako se po strugi spuščajo ledeni koščki, ki so se odkrhili od večjih skalnatih mas. Skozi zadnji mostič v soteski stopaš in potem položno pod bregom v gozd in ven v pokrajino.

Pozdravi te solnce, v bregu pa se že oglašajo pritaženo rahlo in žalostno-opojno doneče žgolenje samotnega ptička, ki je poletel nad vodo v nasprotno stran, v gosto smrekovo goščo.

Zgoraj v rebri se oglašja sekira, človeka opaziš in sani ob njem. Mož obsekava drevje, naklada vejevje in hlode na sani, vpre se potem vanje, zdrži po bregu — in tako vrši najvažnejše zimsko delo na deželi: napravljanje drv za prihodnjo zimo.

Meščan, ki po zimi čepi doma, ne slutí, kakšno lepoto razodeva pokrajina v zimi!

REVMATIKI

in vsi, ki trpite na PROTINU, ISIASU bodilnih, in trganju v GLAVI ZOBEH nabavite si že danes v prvi lekarni ali drogeriji 1 steklenico »ALGA«, nadgrnito zvečer bolno mesto in je ovijte z volneno krpo. Zjutraj boste že iznenadeni kako »ALGA« odstranjuje bolečine — PRIJETNO — NAGLO pa TEMELJITO. — 1 steklenica s točnim navodilom Din 16.

Po pošti pošiljate: LABORATORIJ »ALGA«, SUSAŠ 4 stekli D 77 — 1 stekli D 131 — 25 stekli, D. 324F

Velika bančna afera v Belgradu

Bivši švedski konzul in bivši ravnatelj soliške policije pred sodiščem - Kdo bo plačal 44.000.000 Din

Pred belgrajskim sodiščem se vrši te dni proces, ki je radi višine poneverjene vsote doslej največji finančni proces v naši državi. Gre za to, kdo bo moral plačati približno 44 milijonov dinarjev.

Angleška trgovska banka, ki je uživala sloves solidnega podjetja, je hotela pred kakim letom likvidirati svojo podružnico v Belgradu. Vse priprave so bile že izvršene in likvidacija bi se imela izvršiti 30. septembra preteklega leta.

Neposredno pred tem pa je predsednik banke v Londonu lord Farlington dobil od podravnateljev belgrajske podružnice Gjorgja Utješinoviča-Ostrojinskega in Alberta Hajmana-Orenstina pismo. V njem oba ravnatelja obveščata lorda, da sta nepravilno v in tajno izdala v korist nekega klijenta banke garantno pismo za 24.316.250 Din. Prosita, da naj se zadeva zamolči, češ, da je to v interesu ugleda podjetja in tudi v interesu ugleda ravnatelja Utješinoviča, ki je bil obenem švedski konzul.

Ker je bil klijent, ki so mu bila ta garantna pisma izročena, vsaj na videz precej premožen in pa da se ne bi škodovalo ugledu zavoda, je banka priznala pravilnost teh garantnih pism. Storila je to tudi zato, da bi se mogla izvršiti likvidacija.

Banka je nato objavila v »Službenih novinah« sklep o likvidaciji in poziv klijentom, da vse tekoče zadeve uredi v predpisanem roku.

Med tem so pri pregledovanju knjig ugotovili, da sta oba omenjena podravnatelja izvršila še več nepravilnosti, vsled česar sta bila že avgusta 1926 obtožena radi goljufije.

★ Razpis župnij. Potom objave v Skofjskem listu sta razpisani župniji: Višnja gora in Polom pri Kočevju. Rok za vlaganje prošnje se zaključuje 28. februarja 1929. — Podeljena je župnija Hotič Francu Pavšiču, župniku v Polomu. — Za župnega upravitelja v Višnji gori je bil imenovan Leon Kristanc, ondotni kaplan. — Premješeni so bili kot kaplani: Ignacij Skobč iz Semiča na Vrhniko, Andrej Kušlan z Vinice v Semič in Janez Knafelj iz Dolenje vasi pri Ribnici na Jesenice. — Nameščen je bil za kaplana pri Sv. Trojici v Trzišču novomašnik Hieronim Šauli.

★ Kralj krstni bote 10. sinu. Posestniku Francu Piškur v Marijindolu 8. župnija St. Lovrenc ob Temenici, je bil 4. januarja t. l. rojen deseti živi sin (eden je umrl). Naprosil je kralja za botra. V svoji dobroti je kralj prošnjo rad uslišal in sam določil, naj se otrok krsti na ime Peter, torej na ime prestolonaslednika. Kot kraljev zastopnik je bil poslan dne 5. t. m. artij. major Peter Kiler. Krst se je izvršil 5. febr. dopoldne ob 11. Vse ljudstvo je hvaležno ljudomilemu kralju za to naklonjenost — Zopet živ dokaz, da se ni treba bati številnih otrok.

★ V naše državljanstvo sta sprejeta Franc Gorjup, posestnik iz Laz in Andrej Kumar, stolar iz Ježice.

★ O zdravju g. župnika Vovka, ki se zdravi na tukajšnjem očesnem oddelku, smo prinesli vest, ki je precej netočna. Res je, da se g. župniku bolezen kolikortoliko izboljšala. Ni pa res, da bi bolnik že mogel čitati. Do tega manjka še mnogo. In do morebitnega popolnega ozdravljenja manjka še več. V to ne bo zadostovalo le par, ampak mnogo več tednov.

★ Prepovedan inozemski tisk. Nemški list »Völkischer Beobachter«, ki izhaja v Münchenu; bolgarski listi »Nezavisnost«, »Nared« in »Utro«, ki izhajajo v Sofiji ter knjigi »Kaiser Karl« od grofa Polcer-Hoditz in »Vor dem Sturm-Erinnerungen an den Erzherzog Thronfolger Franz Ferdinand« od Paula Nikitsch-Boules-a, so v naši kraljevini prepovedani.

★ Spremembe v žel. službi. Nastavljeni so: za poduradnike v I. kat. 4. skup. Gerželj Ivan, brzojavec, Ljubljana, gl. kol.; Verderber Rudolf, brzojavec, Celje; za poduradnike II. kat. 3. skup. Telban Jakob, kretnik, Borovnica; Drexler Aleksander, obratnik, Ljubljana, gl. kol.; Čestnik Josip, kretnik, Ljubljana, gl. kol.; Lah Alojzij, brzojavec, Čakovec; Kocbek Franc, tov. sprevodnik, Maribor, gl. kol. Premješeni so: Černousov Konstantin, dnevnikar, Ljubljana, gl. kol., k prom. komerc. odeljenju; Selevšek Franc, prom. poduradnik, Breg, v Šostanj-Topolšica; Gvardijančič Andrej, prog. čuvaj, p. s. Jesenice, k p. s. Ljubljana g. d. pr. Stalnost so pridobili: Penko Mihael, prom. poduradnik, Blanca; Istenič Viktor, prom. poduradnik, Medvode; Patzelt Alojzij, sprevodn. Novo mesto. Upokojen je uradnik III. kat. 2. skup. Vojit Karel pri admin. prav. odeljenju; služba je prestala komerc. poduradniku I. kat. 4. skup. Krašnja Franc, Zidani most.

★ I. zlet slovenskih filologov v Pragi. V spomin obletnice smrti Josipa Dobrovskega se bo vršil v Pragi zlet slovenskih filologov v dneh od 6. do 13. oktobra 1929. Otvoritev zleta bo v Pragi in se poleg tega pripravljajo izleti v Brno in Bratislavo. — Blizje podatke radevolje sporoči direktno odbor I. sjezd filologov v Pragi V. Břehova ul. št. 5, Slovansky seminář.

Ko so prišle te njihove manipulacije na dan, je bivši švedski konzul Utješinovič insceniral poskus samomora v Zemunu, njegov tovariš Orenstin pa je izginil iz države.

Neposredno pred iztekom roka za likvidacijo se je pri likvidatorju banke pojavil industrijalec Rista Daskalovič, ki je bil za vlade Stamboliskega ravnatelj kriminalne policije v Sofiji, in zahteval, da se mu izplača 20 milijonov dinarjev na podlagi pogodbe o finansiranju njegovih rudarskih podjetij. Tudi ta pogodba je bila v imenu banke podpisana od omenjenih podravnateljev banke. Likvidator je sprejem te pogodbe in izvršitev odklonil.

Kmalu na to pa je »Centralna banka« zahtevala izplačilo teh 20 milijonov. Ker Angleška trgovska banka na to zahtevo ni odgovorila, je Centralna banka zahtevala preko sodišča, da se nad Angleško trgovsko banko odpre konkurz.

Angleška trgovska banka je nato prijavila celo zadevo sodišču. Medtem je »samoubijalec« Utješinovič ozdravel, Orenstina pa so izgnale grške oblasti in ga izročile našim.

Tako je cela zadeva prišla pred sodišče, ki bo moralo predvsem ugotoviti, ali je za plačilo teh nad 40 milijonov dinarjev odgovorna Angleška trgovska banka in soditi o krivdi obtoženih. Na obtoženi klopi so: Oba podravnatelja Utješinovič in Orenstin, češ, da sta nepravilno razpolagala z bančno imovino; Rista Daskalovič in Gjorgje Vitorovič, bivši ravnatelj banke pa sta obtožena, da sta poskušala unovčiti garantna pisma, da sirsavno bi morala vedeti, da so falzificirana.

★ Vizum ženam in otrokom naših državljanov v Z. D. A. Amerikanski konzulat v Zagrebu je sporočil, da je pri izposlovanju ameriških vizumov ženam in mladoletnim otrokom naših državljanov, ki so bili zakonito in trajno pripuščeni v Z. D. A., sledeče postopati: Naprvo je treba doprinesiti zadostne dokaze o zakonitem prihodu moža (očeta ali matere) v Z. D. A., h kateremu se namerava upravičena oseba priseliti. Tako zvani affidavit of support se ne smatra za zadostni dokaz. Radi tega se naj prosilci (žene, otroci) obrnejo na moža (očeta, mater), ki naj izposlujejo na ministrstvu dela (Departement of Labor) v Washingtonu D. C. poiridilo po formularu 576, ki se imenuje »Declaration regarding Last Entre into the United States«. Ta formular naj naš državljan, ki stanuje v Z. D. A., izpolni v tozadevnih rubrikah in pošlje priseljeniškiemu poverjeniku — Commissioner of Immigration — onega pristanišča, preko katerega se je priselil v Z. D. A. Za naše ljudi pride v poštev Ellis Island. Commissioner se bo prepiral o pravičnosti vsebine formularja in po ugotovitvi, da je prosilec prišel zakonitim putem v Z. D. A., bo poslal formular direktno pristojnemu ameriškemu konzulatu, ki bo po vrsti obvestil interesirane stranke v naši državi o njihovi pravici na prvenstveni status druge vrste, če isti presijo za vizum. Na temelju tega pisma ameriškatega komisarijata tedaj stranke lahko zaprosijo za potne liste pri določenih sreskih poglavarjih oz. polic. direkciji.

★ Vsi zavodi za umobolne prenapolnjeni. Ravnateljstvo splošne bolnice v Ljubljani javlja sledeče: Ker so vsi zavodi za oskrbo umobolnih v ljubljanski oblasti prenapolnjeni, se bo odsej kar najstrožje postopalo pri odločanju sprejema posameznih bolnikov v zavod. Oziralo se bo le na primere, ki so zavodne oskrbe res neobhodno in takoj potrebni, t. j. sebi ali drugim nevarni, kar pa mora biti v prošnji za dejstvo utrujeno. Za vsak sprejem pa je odleži vložiti prošnjo na ravnateljstvo splošne bolnice, ki bo sporazumno s primarnim psihiatričnega oddelka odločalo o sprejemu zunjih slučajev. Na to odredbo pa opozarja ravnateljstvo zlasti podeželske zdravniške s prošnjo, naj v bodoče nikar ne izstavljajo izpričeval za bolnike, ki takojšnje bolniške oskrbe niso res nujno potrebni. — V Ljubljani, dne 6. febr. 1929. Ravnatelj bolnice: dr. Ješe S. r.

★ Naše šole in zima. Predvčerašnjem in včeraj sta bili 1. in 2. državna gimnazija zaradi mraza zatvorjeni. Kakor izvemo od merodajne strani, se je danes na obeh zavodih pouk zopet začel. Nadalje nam sporočajo, da je naučni minister pooblastil naučnega šefa, da sme zaradi mraza in neprehodnih potov ukiniti pouk na osnovnih šolah do pet dni. Izvemo tudi, da je TPD dala srednjim šolam na razpolago 50 ton premoga, tako da se bo zopet lahko kurilo in ne bo treba pouka ustavljati.

★ Režiserski tečaj priredi Prosvetna zveza za režiserje podeželskih prosvetnih društev v nedeljo dne 10. t. m. dopoldne ob 9 v Akademskem domu v Ljubljani. Društva naj takoj prijavijo one, ki se žele udeležiti tega tečaja.

★ Najbolj mrzel kraj je Mirna na Dol. Dne 3. febr. je bilo tu —33° C. Torej je Mirna najbolj mrzel kraj v Srednji Evropi. Obisk cerkve je bil minimalen, obisk šole pa enak: »0«.

★ OPOZARJAMO na oglas otvoritve nove gostilne »Pri Godcu« tik postajališča Jevnica.

MATERINSTVO

najsvete šipok ležene, se more izpolniti le tedaj, ako se »braca« s pazljivost na življenjski način prehrano. 2—3 kavne žlice OVOMALTINE k mleku za za'uterk ali lažino nudijo hranilno vrednost in dodatek vitaminov, ki jih rab mati v blagostojnem stanju in njen zoro.

Sveta življenje in vrvenje

Strahote puščave Darvas

Meseca januarja t. l. je odrinila iz Vladivostoka ruska ekspedicija, ki je imela nalogo, da preišče puščavo Darvas. Ta puščava se razteza od skrajnega vzhodnega konca Buhare do Hindustana in afganistanske meje. Na jugu jo prekinja Darvaško gorovje, na severu teče Karačeginsko gorovje, na vzhodu se sreča z visokim Pamirskim gorovjem. Ekspedicija je morala preko neprehodnih predelov, mimo

dovje planilo ob pobočje, se odbilo in šinilo v zrak v orjaških stebrih vodnih kapljic. Dodela izčrpani smo plegli na mestu in v trenutku zaspali.

V tem se je izza gora dvignila luna, tako srebrno-bela kakor blesteče zrcalo. Raztrgano, ostro skalovje, obdano od zijajočih, črnih prepadoval je blestelo v mesečini kakor baržun in kakor iz neposredne bližine. Kakor nežna biserna matica se je lesketal s snegom pokriti vrh gorovja Darvas in na nebu nad njim so se kakor sinjebela jadra zrcalile njegove orjaške višine. Vročina se je razpršila, prijeten hlad je plul v prsi in se enakomerno razdelil po žilah, porajajoč novo moč in nov pogum. Po volinah so se oglašali šakali. Tod in tam so kričali kakor otroci, se smejali kakor obsedenci in potem jokali kakor samotni ljudje v gorah. Med tuljenje šakalov se je mešalo kratko lajanje hijen in iz dalje je prihajalo zamolklo rjojenje blodečih tigrov.

Italijanska princezinja Giovanna in bolgarski kralj Boris, katerih zaroko pripravljajo v Rimu bivši bolgarski vojni minister in kraljev prijatelj Volkov. Kralj Boris, ki je prevzel vladno po očetovem odstopu l. 1918, je star sedaj 34 let. Princezinja Giovanna je druga hči italijanskega kralja in velja kot ena najlepših italijanskih princezinj; šteje 22 pomladi.

prepadoval, preko deročih rek. Sestavljena je bila iz dveh oddelkov, ki sta štela skupaj 14 oseb. Glavni oddelek je vodil vseučiliški docent Krasin, drugi oddelek pa geolog Jurij Rudnev, ki mu je bil dodeljen njegov pomočnik Sosnov. Oddelka sta prodirala ločeno in bila dogovorjena, da se snideta ob zgornjem teku reke Surhaba.

Bilo je osmi dan, ko se je skupina Rudneva — tako pripoveduje Rudnev sam — ustavila na gorah in postavila svoje šotore. Že se je znočilo. Z gorečimi treskami so preiskali tla in pometali v ogenj strupeni mrčes, ki se je skrival pod kamenjem. Potem so okoli tabora položili po tleh kakor ograjo vrh iz neoprane ovčje volne. To je edino zanesljivo sredstvo proti strupenim škorpionom, ki so tukaj doma in pred katerimi se je treba zelo paziti. Ovece so njihovi najnevarnejši sovražniki in če škorpion le začuti duha po ovcah, beže na vse strani.

Do skrajnosti utrujeni — pripoveduje Rudnev dalje — smo plegli in zaspali. Nenadoma nas prebudi močan sunek. Tuljenje viharja nam je strahotno bučalo v ušesih. Nato je nastal za čas popoln mir, ki mu je sledil nov, več sekund trajajoč sunek. »Potres!« — nam je kakor blisk šinila misel; to v puščavi Darvas ni nič izrednega. Potres je bil tako močan, da je dva naših mož vrglo na tla. Sunki so se med zamolklim bučanjem ponavljali. Nekje se je utrgala skala in zgrmel v globino. Na o je nastala gluha tišina...

Zopet smo napeli sluh. Deroča reka, ki je bila oddaljena od nas komaj 50 metrov, je utihnila... Nič več ni bilo slišati šumenja valov in udarjanja kamenja, ki ga je voda nosila s seboj. Obšle so nas zmedene misli in nas odnesle v sive davnine, ko je nastajala zemlja...

Potem smo se nehote zavedli nevarnega položaja. — »Proč! Proč od tod!« — je zakričal nekdo. »Reka je prodrila breg in se zliva preko peščene stepi — proti našemu taboru!« Spotikajoč se ob kamenje smo bežali in vlekli za seboj konje in koze. V temi smo hiteli proti bližnjemu gorskemu pobočju. Smrt je divjala za nami liki goreča lava in nas polagoma dohajala... Toda že smo imeli trdna, kamenita tla pod nogami. Še nekaj minut smo tekli, nato se pa ustavili, loveč sapa in vsi potni. V istem trenutku je pa tudi vo-

Španski kralj Alfonz XIII.

Dobri ljudje se še dobe, toda...

Redki so sicer, toda še se dobe tod in tam dobri ljudje, ki hodijo po ulicah in dele dobrote: temu revežu stisnejo v roko 20, 50 dinarjev, onemu plačajo toplo kosilo, pred izložbami oprežujočim otrokom nasujejo čokolade itd. Brez dvoma žanjejo obilo tihe hvaležnosti, toda včasih, najbrže celo mnogokrat, pa nasedejo prebrisancem. Tako se je te dni zgodilo takemu dobremu stricu v Parizu. Opazoval je bledega mladega moža, ki si je ogledoval cenike na oknih gostiln in restavracij in pri tem globoko zdihoval, naravnost ječal. Gotovo so se mu delale pajčevine po drobovju, a v žepu ni imel belica. »Stric« je slednjič pristopil in ga prijateljsko potrepil po rami: »To bi dišalo, kaj ne?« Neznaneč ga je presenečen pogledal in zagodrnjal: »Ničesar vas nisem prosil.« — Aha, ponosen je, si je mislil »stric« in se ni dal odgnati. »Mogel bi biti vaš oče, mladi mož; življenje poznam tudi od slabe strani, zato se vam ni treba sramovati. Vstopite v to restavracijo, izročite gospodarju to mojo vizitko in si kot moj gost naročite dobro večerjo. Tu pa imate pet frankov, da jih daste kot napitnino.« — Mladi človek je od presenečenja kakor odrevenel. »Gospod —!« — je začel, toda »stric« je že izginil za bližnjim voglom, ves zadovoljen sam s seboj. — Naslednji dan se je odpravil »stric« v restavracijo, da poravnava račun za večerjo mladega moža. Ko so mu pa pokazali račun, je debelo pogledal! Vsak navaden zemljan se v Parizu za 20 frankov lepo nasiti, toda njegov sinočnji znanec je zajedel in zapil na njegov račun 95 frankov! Ko je

prišel do sape, je vprašal »stric« natakarkarja: »Ali vam je dal vsaj kaj napitnine?« — »Ne,« je povedal natakarkar, »nič ni dal. Rekel je, da je vaš sorodnik in da bi bili gotovo užaljeni, ako ne bi tudi tega prepustil vam.«

Deset ribiških ladij zamrznilo v ledu

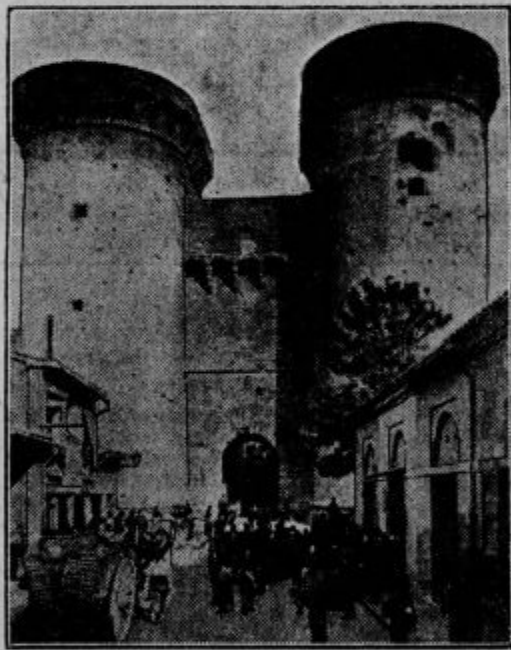
V Tomsö na Norveškem so v velikih skrbah zaradi usode moštven deset ribiških ladij, ki so že pred tednom dni zamrzile v Malanškem fjordu in se ne morejo osvoboditi. Sprva so upali, da bo napravil ladjam gaz skozi led velik motorni čoln, ki ga imajo s seboj, toda to se ni posrečilo. Sedaj se boje, da ne bi nastal vihar, ki bi zlomil led; ladje bi bile potem izgubljene, ker bi jih led strl. Na ladjah je približno sto ribičev. Naprosili so trgovinsko ministrstvo, da pošlje na pomoč ledolomilec.

Na Islandiji že orjejo!

Čuden red v naravi! V tem, ko ledene dežele daleč na jug, imajo tačas na Islandiji, otoku, ki leži visoko na severu med Norveško in Grenlandijo, izredno toplo vreme. Toplota je padla to zimo šele enkrat nekoliko pod ničlo. Sedaj je tako toplo, da kmetje že orjejo. Za srednjo Evropo pa napovedujejo nov mrzli val iz severne Rusije, kjer imajo do 37 stopinj pod ničlo.

Čuda v srednji Afriki

Amerikanec Carveth Wells se je pred kratkim vrnil s potovanja po Afriki v ekvatorskem pasu. Obiskal je posebno še nepoznano Meščevo gorovje in ozemlje severno-zapadno od Viktorijinega jezera. Wells pripoveduje neverjetne stvari o tem, kar je videl in doživel. Na pobočjih Meščevega gorovja da je našel 50 čevljev visoko bezgovo grmovje; peteršiljeva stebila so 10 čevljev visoka, a šopi planik so bili višji nego on sam. Dalje je ekspedicija opazovala ogromno čredo ceber, ki je tri dni šla mimo tabora in je bila 5 milj široka in 12 milj dolga. Wells je iznašel tudi čisto nov način za fotografiranje velikih divjih zveri v svobodni naravi. Na dolgo vrv je navezal ubito žival kot vado, pritrtil vrv na avtomobil in se tako vozil po pokrajini. Pred avtomobilom so kazale strah samo hijene in opice, druge zveri pa, posebno levi so se vrgli na plen brez obotavljanja. Na ta način je bilo živali lahko fotografirati.

Cuertka vrata v Valenciji, za katera so se vršili boji z uporno posadko.

Lopov v filmu - lopov v življenju

Naravno je, da igra igralec svojo vlogo tem bolje, čim bolj se vanjo poglobi in zamisli. Istotako naravno je, da se potem igralca njegova vloga nekako prime in nehote nastopa tako tudi v resničnem življenju. Tako se godi, vsaj kakor se zdi, hollywoodskemu filmskemu igralcu H. Beery-ju, ki predstavlja pri filmu lopovske tipe v elegantni obleki. Ti lopovi so posebno nevarni ženskam, ki jih zavajajo in prepuščajo usodi, dokler se slednjič ne srečajo z junakom pošteni-jakom, ki opravi z njimi, kakor zaslužijo. — Beery igra torej take lopovske tipe. Uloga mu je morala nekako preiti v meso in kri, kajti njegova žena je vložila tožbo na ločitev zakona. Pravi, da se je moč popolnoma navzel lopovskega duha ter se obnaša tudi doma kakor pravi lopov. Tega nikakor ne more več prenašati, zato zahteva ločitev.

Bistrovidci izsledujejo zločince

V Leipzigu sta dve sestri, ena poročena Hessel, druga Diedrich, ki »vidita«, kar je drugim skrito. Obe bistrovidki sta znani po vsej Nemčiji kot izsledovalki zločincev. Ne samo zasebniki, marveč tudi oblasti se obračajo nanji, da pomagata odkrivati zločince. Pri tem se jima je že večkrat zgodilo, da sta obdolžili nedolžne osebe in prišli zato pred sodišče. Pravkar sta morali odgovarjati za tako zmoto pred sodiščem v Lübecku. Stvar je bila naslednja: V vasi Böbe so zaporedoma pogoreli domovi šestim kmetom. Prizadeti posestniki so nato povabili navedeni bistrovidki, naj prideta v vas in izsledita požigalca. Sestri sta prišli in vpričo cele vasi prirejali »seje«, pri katerih je Hesslova hipnotizirala (uspavala) svojo sestro, nato pa še sama sebe. Obe sta bili v takem stanju kakor padavnični ali histerični bolniki. Najprej nikakor nista

Lady Elizabeth Carnarvon, vdova egiptoslovca Carnarvona, ki je te dni nenadoma umrla vsled strupenega mušjega pika.

mogli odkriti požigalca in sta pripisovali vzrok temu, da je pri sejah navzoča vsa vas. Slednjič pa sta označili kot krivca mladega vaškega fanta Bruna Hammericha. Rekli sta celo, da jima je le-ta zločin že priznal. Hammerich ju je tožil in dokazal, da je nedolžen in schwartauško prisedniško sodišče je obsodilo Hesslovo na tri mesece ječe. Hesslova se je pritožila in lübeško prizivno sodišče jo je oprostilo. Izvedenci so izjavili, da se hipnotizirane osebe tudi v budnem stanju še daleč časa ne zavedajo jasno in so v takem stanju za svoja dejanja neodgovorne.

Najlepši opal na svetu

Avstralija je edina dežela na svetu, kjer kopijejo pristne črne opale, drage kamene posebne vrste. Rudnik je sedaj že izčrpan in se najdejo samo še komadi majhnega obsega. Kljub temu je dospel pravkar iz Avstralije v London črn opal, ki je največji in najlepši na svetu. Sodi, da je bil najden že pred leti, a ga je lastnik doslej hranil. Opal je približno 6 1/2 cm dolg in 5 cm širok ter ima obliko pasje glave. Tehta nekaj nad 232 karatov in ga cenijo na približno tri milijone dinarjev. — Opal velja kot srečonosni kamen in v Avstraliji imenujejo črn opal »srečni opal«. Barva črnih opalov se zelo razlikuje med seboj in je težko najti dva kamena, ki bi bila popolnoma enake barve.

Knezom se ne sme ugovarjati. Dva brata umetnika sta bila povabljeni v avdienco na dvor. Tu so jima pojasnili pravila dvornega obreda, po katerih se morata obnašati. Predvsem so jima zabičali: Ne ugovarjati! In naj knez reče karkoli. — Knez je brata zelo prijazno sprejel, rekoč: »To sta tedaj brata I. — po vsej priliki sta dvojčata! Nastal je mučen molk; potem se je pa starejši brat le znašel in rekel: »Da, Visokost — le da je moj brat tri leta mlajši.«

Ženska kaznilnica St. Lazaire v Parizu in štiri na smrt obsojene ženske, med temi Jugostovanka Jožefa Kureš. Obsojenkam potekajo zadnji trenotki pred pomiloščenjem odnosno izvršitvijo smrtnih obsodb. Naša slika kaže v zgornjem levem voglu Blanche Vabres, ki je umorila svojega 14 letnega pastorka; v desnem voglu detomorilko Marijo Ano David; spodaj v levem voglu je Lujiza Drucy, ki je umorila svojega moža, v desnem voglu pa Jožefa Kureš, ki je umorila 11 letno deklico. Mesto, kjer stojita moka, se nahaja na kaznilniškem dvorišču; tam postavijo guillotine — stroj, s katerim odsekaajo obsojenca glavo.

Gospa Gromova, o kateri je znano, da ima v zakonu prvo in zadnjo besedo, je točila domačemu zdravniku, da je začel mož v spanju govoriti. »Kaj menite, gospod doktor, kaj je temu vzrok?« — »Morda podnevi nima prilike, da bi govoril?« — je smehtljaje menil zdravnik.

Diktator Primo de Rivera sredi svojih zvestih čet.